

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

KRAJOWY OŚRODEK
WSPARCIA ROLNICTWA

MINISTERSTWO ROLNICTWA
i ROZWOJU WSI

NR
45

RYNEK ZIEMNIAKA

stan i perspektywy

R O C Z N I K

CZASOPISMO UKAZUJE SIĘ OD 1992 ROKU

ISSN 1231-2762

**ANALIZY
RYNKOWE**

Redaktor naczelny
Piotr Szajner

LISTOPAD 2018

RADA PROGRAMOWA ROLNICZYCH ANALIZ EKONOMICZNYCH:

Marian Borek (przewodniczący)
Stanisław Stańko (wiceprzewodniczący)
Piotr Szajner (redaktor naczelny)
Krystyna Świetlik (sekretarz redakcji)
Tadeusz Chrościcki
Barbara Domaszewicz
Stanisław Kowalczyk
Bogdan Podgórski
Iwona Szczepaniak
Marzena Trajer
Maria Zwolińska

KOMITET REDAKCYJNY:

Andrzej Kowalski, Ewa Machowina, Piotr Szajner, Krystyna Świetlik, Marzena Trajer,
Maria Zwolińska

REDAKTOR RYNKU ZIEMNIAKA:

Wiesław Dzwonkowski

Czasopismo przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
Kierownik Zakładu – Piotr Szajner

PROJEKT OKŁADKI: Leszek Ślipski
SKŁAD: Barbara Walkiewicz
DRUK: Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB
NAKŁAD: 700 egz. Ark. wyd. 4,17

Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych prosimy o podanie źródła.

Spis treści

Reasumpcja	3
Summary	4
I. Uwarunkowania makroekonomiczne <i>mgr Tadeusz Chrościcki</i>	6
II. Rynek ziemniaków w Europie i na świecie <i>mgr Wiesław Dzwonkowski</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	7
III. Produkcja i podaż ziemniaków w Polsce <i>dr Wojciech Nowacki, dr inż. Tadeusz Oleksiak</i> <i>Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin – PIB</i>	12
IV. Popyt na ziemniaki <i>mgr Wiesław Dzwonkowski, dr Iwona Szczepaniak, mgr inż. Teresa Zdziarska</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i> <i>mgr inż. Martyn Mieczkowski, Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa</i>	21
V. Handel zagraniczny ziemniakami i ich przetworami <i>mgr Wiesław Dzwonkowski</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	29
VI. Ceny ziemniaków i ich przetworów <i>mgr Wiesław Dzwonkowski</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	34

Niskie ceny w 2017 r. nie spowodowały spadku areálu uprawy ziemniaków w Europie Zachodniej, natomiast została ograniczona powierzchnia ich uprawy w niektórych krajach Europy Środkowo-Wschodniej. W całej UE areál uprawy ziemniaków w 2018 r. wyniósł 1,74 mln ha i był o ok. 1% mniejszy niż w roku poprzednim. Bardzo niekorzystne warunki agrometeorologiczne w okresie wegetacji spowodowały spadek plonów, które w UE obniżyły się średnio o ok. 11%. Zbiory ziemniaków w UE zmniejszyły się w porównaniu z 2017 r. o ok. 12% i wyniosły 54,6 mln ton. W krajach Europy Zachodniej, mających decydujący wpływ na europejski rynek ziemniaków (Belgia, Francja, Holandia, Niemcy i Wielka Brytania), produkcja ziemniaków zmniejszyła się o ok. 6 mln ton (o 16,0%). W rezultacie ceny ziemniaków, zarówno w Europie Zachodniej, jak i w Polsce, są bardzo wysokie. Spośród krajów Europy Środkowo-Wschodniej wzrost produkcji miał miejsce jedynie w Rumunii.

W Polsce powierzchnia uprawy ziemniaków, według szacunków IHAR-PIB i IERiGŻ-PIB, wyniosła w 2018 r. ok. 316 tys. ha i była mniejsza od ubiegłorocznej o ok. 4%. Plony szacuje się na 242 dt/ha, wobec 279 dt/ha w roku poprzednim i 234 dt/ha średnio

w latach 2011-2015. Zbiory wyniosły ok. 7,65 mln ton i były o 1,5 mln ton mniejsze niż w 2017 r. i tylko nieznacznie (o 0,3 mln ton) mniejsze od średnich zbiorów z lat 2011-2015.

Z powodu spadku produkcji, ceny ziemniaków w Polsce są relatywnie wysokie, a ich większy skokowy wzrost został zahamowany w miarę sprzyjającymi warunkami pogodowymi w końcowym etapie wegetacji i w okresie zbiorów. W lipcu 2018 r. ceny ziemniaków w obrocie targowiskowym były o ok. 5% wyższe, a w sierpniu i wrześniu kształtowały się już o ok. 10 i 21% powyżej analogicznego okresu 2017 r. Do końca roku średnie ceny ziemniaków na targowiskach mogą wzrosnąć do 110 zł/dt, a w okresie zimy i wczesną wioną mogą przekroczyć 115 zł/dt. Średni ich poziom w skali całego sezonu może wynieść ok. 110 zł/dt, tj. o ok. 25% powyżej sezonu 2017/18, a w odniesieniu do poziomu ze średniej z ostatnich pięciu sezonów ceny będą wyższe o ok. 18%. Natomiast średni poziom cen hurtowych w bieżącym sezonie może wynieść ok. 86 zł/dt, co w porównaniu z sezonem 2017/18 będzie stanowić wzrost o ok. 54%, a w odniesieniu do średniej pięcioletniej będzie to poziom wyższy o ponad 26%.

W sezonie 2018/19 obroty rynkowe ziemniakami wyniosą ok. 4 mln ton i będą o ok. 8% mniejsze niż w poprzednim sezonie. Zmniejszy się przede wszystkim przerób na skrobię, zmaleje wykorzystanie ziemniaków w produkcji frytek, chipsów i suszów. Łącznie przemysłowe wykorzystanie ziemniaków może być o ok. 10% mniejsze niż w sezonie poprzednim. Z powodu wysokich cen i nie najlepszej jakości ziemniaków, ich spożycie przypuszczalnie się obniży, a sprzedaż do bezpośredniej konsumpcji będzie niższa niż w poprzednim sezonie i wyniesie ok. 1,75 mln ton. Również samozaopatrzenie będzie mniejsze niż przed rokiem i wyniesie ok. 0,98 mln ton. Przewiduje się, że w sezonie 2018/19 kanałami rynkowymi (skup, sprzedaż hurtowa, sprzedaż targowiskowa, eksport) rozdysponowane zostanie ok. 53% zbiorów.

Na spasanie przeznaczony jest ok. 1,4 mln ton ziemniaków, a z powodu niskiej jakości bulw, ubytki i straty w ich przechowywaniu mogą wynieść ok. 0,5 mln ton.

W ostatnich kilku latach wskaźniki rentowności przedsiębiorstw przemysłu ziemniaczanego były nieco wyższe niż średnie dla całego przemysłu spożywczego.

Tabela 1

Bilans ziemniaków (tys. ton)

Wyszczególnienie	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19 prognoza
Zbiory	9042	7290	7689	6314	8872	9172	7650
Import	94	206	134	172	110	142	100
Eksport	69	41	22	18	42	28	55
Razem do dyspozycji	9067	7455	7801	6468	8940	9286	7695
Zużycie w gospodarstwach	4102	2780	2990	1986	3811	3893	3110
- sadzenie	875	695	750	779	825	790	750
- spasanie	1897	877	1050	57	1906	2053	1380
- samozaopatrzenie	1330	1208	1190	1150	1080	1050	980
Sprzedaż krajowa razem	4215	3944	4111	4112	4379	4433	4085
- na konsumpcję	2280	2110	2050	2000	1900	1840	1750
- na zaopatrzenie przemysłu*	1935	1834	2061	2112	2479	2603	2335
Ubytki i straty	750	731	699	370	750	950	500

* ziemniaki zużyte przez przemysł, bez względu na przeznaczenie

Źródło: Dane GUS, prognoza IERiGŻ-PIB, IHAR-PIB.

W 2018 r. sytuacja ekonomiczno-finansowa przemysłu ziemniaczanego była równie dobra jak w latach poprzednich.

W sezonie 2017/18 kontynuowany był spadkowy trend spożycia ziemniaków, które zmalało o ok. 1%, do 96 kg w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Nastąpił ok. 3% spadek konsumpcji ziemniaków nieprzetworzonych, który tylko częściowo został zrekompensowany większym spożyciem przetworów ziemniaczanych. Przewiduje się, że w sezonie 2018/19 konsumpcja ziemniaków nieprzetworzonych i przetworów obniży się ok. 4 kg (o ponad 4%), do 92 kg/mieszkańca, ale nadal będzie o ok. 50% większa niż w zdecydowanej większości krajów Unii Europejskiej.

W sezonie 2017/18 zwiększył się przywóz ziemniaków i zmalał ich wywóz.

Wzrost zanotowano zarówno w eksporcie, jak i imporcie większości przetworów ziemniaczanych. Zmniejszył się eksport skrobi ziemniaczanej, wzrósł wywóz pozostałych produktów skrobiowych, natomiast ich import był wyraźnie mniejszy niż w roku poprzednim. Nadwyżka w handlu zagranicznym ziemniakami i ich przetworami wyniosła 141,6 mln EUR, wobec 129,3 mln EUR w sezonie 2016/17. Natomiast saldo obrotów skrobią i produktami skrobiowymi pozostało ujemne i wyniosło 68,6 mln EUR, wobec 90,1 mln EUR w sezonie poprzednim.

W bieżącym sezonie przewiduje się niewielki spadek eksportu przetworów ziemniaczanych i produktów skrobiowych. Natomiast nawet 2-krotnie może wzrosnąć wywóz ziemniaków. Zapotrze-

bowanie krajowego rynku na produkty skrobiowe jest dosyć stabilne i w związku z tym poziom ich importu będzie zbliżony do poprzedniego sezonu. Przywóz pozostałych przetworów spożywczych z ziemniaków może obniżyć się o kilka procent. Mniejszy niż przed rokiem będzie import ziemniaków do bezpośredniej konsumpcji i sadzeniaków. Ceny w handlu zagranicznym ziemniakami i ich przetworami przypuszczalnie będą wyższe niż w sezonie 2017/18.

W 2019 r. areal uprawy ziemniaków w Polsce prawdopodobnie wyniesie ok. 300 tys. ha i będzie mniejszy od tegorocznego o ok. 5%. Przy przeciętnych warunkach pogodowych plony mogą wynieść ok. 295 dt/ha, a zbiory ok. 8,8 mln ton, tj. o ok. 15% więcej niż w 2018 r.

SUMMARY

The low prices in 2017 did not result in a decrease in the potato cultivation area in Western Europe, while the potato cultivation area was limited in some Central and Eastern European countries. Throughout the EU, the potato cultivation area in 2018 was 1.74 million ha and was by about 1% lower than the year before. The very unfavourable agrometeorological conditions during the vegetation season resulted in the decreased yield, which in the EU declined, on average, by about 11%. The potato harvest in the EU decreased when compared to 2017 by approx. 12% and amounted to 54.6 million tonnes. In the Western European countries having a decisive impact on the European potato market (Belgium, France, the Netherlands, Germany and the United Kingdom), the potato production decreased by ca. 6 million tonnes (by 16%). As a result, the prices of potatoes, both in Western Europe and in Poland, are very high. From among the Central and Eastern European countries, the production increased only in Romania.

In Poland, the potato cultivation area, according to the estimates by the PBAI-NRI and the IAFE-NRI, in 2018 was 316 thousand ha and was smaller by 4% than the year before. The yield is estimated at 242 dt/ha, against 279 dt/ha in the previous year and 234 dt/ha on average in the years 2011-2015. The harvest amounted to about 7.65 million tonnes and was by 1.5 million tonnes smaller than in 2017 and only slightly (by 0.3 million tonnes) smaller than the average harvest in the years 2011-2015.

Due to the decreased production, the prices of potatoes in Poland are relatively high, and their larger gradual rise has been inhibited by the relatively favourable weather conditions at the final stage of vegetation and during the harvesting period. In July 2018, the prices of potatoes in the marketplace were by approx. 5% higher, and in August and September, there were already by 10 and 21% higher than in the same period of 2017. By the end of the year, the average prices of potatoes in marketplaces can

rise to PLN 110/dt, and in winter and early spring may exceed PLN 115/dt. Their average level in the whole season can be about PLN 110/dt, i.e. by ca. 25% above the 2017/18 season, and in relation to the average of the last five seasons, the prices will be higher by about 18%. On the other hand, the average level of wholesale prices in the current season may amount to about PLN 86/dt, which in comparison with the 2017/18 season will be a rise by around 54% and in relation to the five-year average this level will be higher by more than 26%.

In the 2018/19 season, market trade in potatoes will be about 4 million tonnes and will be by ca. 8% less than in the previous season. The processing into starch will decrease, so will the use of potatoes to produce potato chips, crisps and dried products. The total industrial use of potatoes may be by approx. 10% lower than in the previous season. Owing to the high prices and the low quality of potatoes, their consumption is likely to decrease and sales for direct consump-

tion will be lower than in the previous season and will be about 1.75 million tonnes. Also, the self-supply will be lower than in the previous year and will be about 0.98 million tonnes. In the 2018/19 season, it is foreseen that through the market channels (purchase, wholesale, marketplace sales, export) around 53% of the harvest will be distributed.

For feeding, about 1.4 million tonnes potatoes will be allocated and due to the low quality of tubers, losses in their storage can be around 0.5 million tonnes.

In the last few years, the profitability indicators of potato industry companies were slightly higher than the average for the food industry as a whole. In 2018, the economic and financial situation of the potato industry was as good as in previous years.

In the 2017/18 season, there was a continuation of a downward trend in the potato consumption which decreased by ca. 1%, to 96 kg per capita. There was

a 3% decrease in the consumption of unprocessed potatoes, which has only partly been compensated by the higher consumption of potato products. In the 2018/19 season, it is expected that the consumption of unprocessed and processed potatoes will decrease by about 4 kg (by more than 4%), to 92 kg per capita, but will still be by approx. 50% higher than in the vast majority of the European Union countries.

In the 2017/18 season, the import of potatoes increased while their export decreased. The increase has been recorded in the export and import of most potato products. The export of potato starch decreased, the export of other starch products increased, while their import was significantly lower than the year before. The surplus in foreign trade in potatoes and their products was EUR 141.6 million, when compared to EUR 129.3 million in the 2016/17 season. In contrast, the balance of trade in starch and starch products remained negative and amounted to EUR 68.6 million, when

compared to EUR 90.1 million in the previous season.

In the current season, a slight decrease in the export of potato products and starch products is envisaged. On the other hand, the export of potato may increase twice. The domestic market's demand for starch products is fairly stable and therefore the level of their import will be similar to that in the previous season. The import of other potato products may decrease by a few percent. The import of potatoes for direct consumption and of seed potatoes will be lower than in the previous year. The prices in foreign trade in potatoes and their products will be presumably higher than in the 2017/18 season.

In 2019, the potato cultivation area in Poland will probably be around 300 thousand ha. With average weather conditions, the yield can be approx. 295 dt/ha and the harvest about 8.8 million tonnes, i.e. by ca. 15% more than in 2018.

Table 1
Potato balance sheet ('000 tons)

Wyszczególnienie	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19 forecast
Crops	9042	7290	7689	6314	8872	9172	7650
Imports	94	206	134	172	110	142	100
Exports	69	41	22	18	42	28	55
Total supplies	9067	7455	7801	6468	8940	9286	7695
On-farm use	4102	2780	2990	1986	3811	3893	3110
- seeds	875	695	750	779	825	790	750
- feed	1897	877	1050	57	1906	2053	1380
- self-provision	1330	1208	1190	1150	1080	1050	980
Market sales	4215	3944	4111	4112	4379	4433	4085
- ware potatoes	2280	2110	2050	2000	1900	1840	1750
- processing potatoes*	1935	1834	2061	2112	2479	2603	2335
Wastes and losses	750	731	699	370	750	950	500

* potatoes processed in the industry irrespectively of the purpose

Source: CSO.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukążą się:

1. Rynek wyrobów alkoholowych (6) • listopad 2018,
2. Popyt na żywność (19) • listopad 2018,
3. Rynek owoców i warzyw (53) • grudzień 2018,
4. Rynek cukru (46) • kwiecień 2019,
5. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi (49) • kwiecień 2019,
6. Rynek środków produkcji dla rolnictwa (46) • kwiecień 2019,
7. Rynek mleka (56) • maj 2019,
8. Rynek drobiu (55) • maj 2019,
9. Rynek zbóż (56) • maj 2019,
10. Rynek mięsa (56) • czerwiec 2019,
11. Rynek rzepaku (55) • czerwiec 2019,
12. Rynek owoców i warzyw (54) • czerwiec 2019,
13. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi (50) • wrzesień 2019,
14. Rynek mleka (57) • wrzesień 2019.

WARUNKI PRENUMERATY

Prenumerata realizowana przez Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB.

Zamówienia na prenumeratę w wersji papierowej i na e-wydania można składać bezpośrednio na stronie <http://ierigz.waw.pl/publikacje>.

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: dw@ierigz.waw.pl lub kontaktując się telefonicznie – Barbara Walkiewicz, tel.: 22 50 54 685 lub faks: 22 50 54 757 w godz. 8⁰⁰–16⁰⁰.

Prenumeratę i sprzedaż pojedynczych egzemplarzy prowadzi Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB, 00-002 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20 (wejście od ul. Szkolnej 2/4), pokój numer 3.

Prenumerata roczna wersji papierowej lub elektronicznej 1 egz. w 2018 r. (1 numer) wynosi 21 zł.

Zamówienia na prenumeratę wraz z dowodem wpłaty prosimy przysyłać na adres:

- Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy, Dział Wydawnictw, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
- e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Przedpłaty na prenumeratę należy wpłacać na konto Instytutu:
PEKAO S.A. IV O/Warszawa nr 68 1240 1053 1111 0010 1493 6433
W tytule przelewu prosimy podać tytuł analizy i jej numer.

Druk i usługi poligraficzne dostosowane do Twoich potrzeb!

Wykorzystujemy nowoczesne systemy druku cyfrowego dające wierne odwzorowanie obrazu, pozwalające w krótkim czasie na druk czarno-białych i barwnych materiałów w najwyższej jakości.

W naszej ofercie znajdują Państwo **usługi drukarni** (wizytówki, ulotki, papiery firmowe, foldery, broszury, książki, gazetki reklamowe, plakaty, materiały szkoleniowe, nadruki na kopertach, widokówki, zaproszenia, identyfikatory, dyplomy, etykiety, naklejki) jak i cały wachlarz **usług introligatorskich**.

Zaproponujemy indywidualną wycenę i dobór najlepszej techniki wydruku, aby otrzymany finalny produkt cechował się najlepszą jakością i atrakcyjną ceną.

Zapraszamy do korzystania z naszych usług

Dział Wydawnictw
ul. Szkolna 2/4

tel. (22) 50 54 520, (22) 50 54 430
fax (22) 50 54 636, e-mail: dw@ierigz.waw.pl

ISSN 1231-2762

1 2 3 1 2 7 6 4

Prenumerata Analizy (1 numer) w 2018 roku wynosi 21 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa. Tel.: (22) 505-46-85, faks: 505-47-57
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>